

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ความคิดเกี่ยวกับตนเองและความรุนแรงในครอบครัว : ศึกษากรณีนักเรียนอาชีวะชายที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท” ได้นำเอากระบวนการค้นพบของการแสวงหาความรู้จากธรรมชาติ (Naturalistic Inquiry) มาใช้ในการศึกษา ซึ่งการแสวงหาความรู้จากธรรมชาติมีสาระสำคัญอยู่ที่การมุ่งแสวงหาความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงจากบริบทของการค้นพบ (Facts from context of discovery) (Lincoln and Guba, 1985 อ้างในสุภาวดี มิตรสมหวัง, 2543:64) ความรู้ที่ได้จึงมีทั้งที่สอดคล้องกับทฤษฎีหรืออาจจะแตกต่างจากทฤษฎีก็ได้ เป็นความรู้ที่สะท้อนความเป็นจริงของสิ่งที่ศึกษา ทำให้มีมุมมองที่กว้างขึ้น มีความหลากหลาย มีลักษณะเป็นองค์รวม และเป็นองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับกาลเทศะของปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษา โดยคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ของเหตุและผลที่เกิดจากปรากฏการณ์ที่ศึกษาเป็นสำคัญ (สุภาวดี มิตรสมหวัง, 2543:65) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ มีวิธีการศึกษาดังนี้ คือ

3.1.1 การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การสังเกตการณ์ (Observation) และการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

3.1.2 การศึกษาจากการค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) โดยได้ทำการ ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นความรู้พื้นฐานในการพัฒนากรอบแนวคิดและกรอบในการศึกษา

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนอาชีวะชาย จำนวนทั้งสิ้น 10 คน โดยใช้ในการคัดเลือกแบบสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามประสงค์ (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่พิจารณาจากความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก โดยในการศึกษาครั้งนี้ มีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ ต้องเป็นนักเรียนอาชีวะชาย ที่มีอายุ 15-18 ปี เคยเข้าร่วมก่อเหตุทะเลาะวิวาทตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป และอยู่ในครอบครัวที่มารดาเป็นเหยื่อการใช้ความรุนแรงของบิดา

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาดังนี้ คือ

3.3.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนอาชีวะชาย จะประกอบไปด้วยคำถามที่เกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว ทักษะชีวิตที่มีต่อการทะเลาะวิวาท ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว การอบรมสั่งสอนให้ใช้ความรุนแรงของครอบครัว และการเลียนแบบความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ขณะที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคคลที่มีนัยสำคัญของนักเรียนอาชีวะชายดังกล่าว จะเป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อตัวนักเรียนอาชีวะชาย

3.3.2 การสังเกตการณ์ (Observation) การปฏิบัติตัวในสถานการณ์ต่างๆของนักเรียนอาชีวะชาย เช่น ตอนที่อยู่กับกลุ่มเพื่อน อยู่ในวงสุรา หรือเวลาอยู่ที่บ้านกับครอบครัว ตลอดจนความสัมพันธ์ในครอบครัวและสภาพที่พักอาศัย เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ชัดเจนมากขึ้น

ในการดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกตการณ์ (Observation) จะมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

การสร้าง rapport (Rapport) เพื่อให้ผู้ให้ข่าวสำคัญเกิดความคุ้นเคยและไว้วางใจ ซึ่งขั้นตอนนี้จะใช้เวลาในแต่ละรายไม่เท่ากัน การสร้างสัมพันธภาพในขั้นตอนนี้จะเป็นการพูดคุยโดยพูดคุยเรื่องทั่วไป จนผู้ให้ข่าวสำคัญเกิดความคุ้นเคยและไว้วางใจ จึงเริ่มสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ (Interview) หลังจากให้ผู้ให้ข่าวสำคัญ เกิดความคุ้นเคยและไว้วางใจผู้ศึกษาแล้ว จึงเริ่มทำการสัมภาษณ์ตามหัวข้อที่ได้เตรียมไว้แล้วก่อนหน้านี้ ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง จะมีการสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข่าวสำคัญไปพร้อมๆกันด้วย เพื่อสังเกตปฏิกิริยาของผู้ให้ข่าวสำคัญ ถ้าพบว่ามีอาการ โศกเศร้า เสียใจมาก หรือเบื่อหน่าย ผู้ศึกษาจะหยุดสัมภาษณ์ และนัดสัมภาษณ์ในนัดถัดไป ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งประมาณ 2-3 ชั่วโมงต่อวัน โดยเฉลี่ยแต่ละรายจะสัมภาษณ์รายละ 3 ครั้ง

การเยี่ยมบ้าน (Home Visit) เพื่อให้เห็นความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยการสัมภาษณ์ญาติหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนอาชีวะชายที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท เพื่อนำมาเป็นส่วนประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ถูกต้อง และเป็นการประเมินผลในแต่ละรายด้วย การเก็บข้อมูลในแต่ละรายนั้นต้องเข้าไปสังเกตหลายครั้ง จึงจะได้ข้อมูลที่เจาะลึก ซึ่งลักษณะของข้อมูลที่ได้อาจจากการเยี่ยมบ้านนี้ จะเป็นข้อมูลที่มิได้จากการสัมภาษณ์และการทำแบบสอบถามของนักเรียนอาชีวะชายที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท

3.3.3 แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามจะถูกสร้างขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเกี่ยวกับตนเอง ความรุนแรงที่บิดากระทำต่อมารดา และการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ เพื่อใช้วัดระดับความคิดเกี่ยวกับตนเองในด้าน ความรุนแรง โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ ใกล้เคียงกัน เพื่อหาความไม่ชัดเจนของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงให้แบบสอบถามให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บและรวบรวมข้อมูลนั้น มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ คือ

3.4.1 ทำการติดต่อนักเรียนอาชีวะชายที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท เพื่อขอสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

3.4.2 ทำการติดต่อเพื่อขอทำการเก็บข้อมูลจากบุคคลที่มีนัยสำคัญของนักเรียนอาชีวะชายที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ซึ่ง ได้แก่ บิดา มารดา เพื่อนที่เรียนอยู่ในสถาบันอาชีวะศึกษาเดียวกัน

3.4.3 การสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถาม เมื่อผู้ให้ข่าวสำคัญเกิดความคุ้นเคยและไว้ใจในตัวผู้ศึกษาแล้ว จึงทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญด้วยแบบสัมภาษณ์ และให้ทำการตอบแบบสอบถาม

3.4.4 การเยี่ยมบ้าน เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวของนักเรียนอาชีวะชายที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท เพื่อค้นหาสาเหตุของการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวะชายที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทดังกล่าว

โดยในส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกตการณ์ (Observation) จะถูกบันทึกโดยการจดลงบนกระดาษหรือใช้เครื่องอัดเสียงตามแต่สถานการณ์ และจะถูกนำมาถอดความและเรียบเรียงเพื่อนำมาให้ผู้ให้ข่าวสำคัญตรวจสอบความถูกต้องทุกครั้งที่มีการสัมภาษณ์ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ (Trust worthiness) ให้กับข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

3.5.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกตการณ์ (Observation) ถูกพิมพ์และเรียบเรียงในรูปแบบของการเล่าเรื่อง หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลมาจัดเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

3.5.1.1 การตกเป็นเหยื่อความรุนแรงของมารดา

3.5.1.2 ความเห็นต่อความรุนแรง ซึ่งประกอบไปด้วย

3.5.1.2.1 ความเห็นของผู้ให้ข่าวสำคัญที่มีต่อการใช้ความรุนแรง

3.5.1.2.1 ความเห็นของเพื่อนที่มีต่อผู้ให้ข่าวสำคัญในด้านการใช้ความรุนแรง

3.5.1.2.1 ความเห็นของบิดามารดาที่มีต่อผู้ให้ข่าวสำคัญในด้านการใช้ความรุนแรง

3.5.1.3 การเรียนรู้ความรุนแรงจากครอบครัวทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งแบ่ง

ออกเป็น

3.5.1.3 .1 การอบรมสั่งสอนให้ใช้ความรุนแรงของครอบครัว ได้แก่

- การสอนให้ใช้กำลังแก้ไขปัญหา
- การที่บิดาใช้ความรุนแรงต่อมารดา
- การใช้ถ้อยคำหยาบคายดูต่ำ
- การใช้คำสั่งหรือใช้กำลังบังคับให้ทำตามที่บิดามารดาต้องการ
- การลงโทษเมื่อกระทำผิดด้วยความรุนแรง

3.5.1.3.2 การเลียนแบบจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ได้แก่

- การใช้กำลังตามที่ได้เห็นตัวอย่างจากบิดา
- การมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวจากการเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว
- การนำวิธีการแก้ปัญหาด้วยความรุนแรงไปใช้
- การจำคำหยาบคายไปใช้
- การส่งเสริมให้ใช้ความรุนแรงของครอบครัว

เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ ในหัวข้อการเรียนรู้ความรุนแรงจากครอบครัวทั้งทางตรงและทางอ้อม ในขั้นแรกผู้ศึกษาจะทำเครื่องหมาย ✓ ในส่วนของตัวชี้วัดในแต่ละหัวข้อของการอบรมสั่งสอนให้ใช้ความรุนแรงของครอบครัว และการเลียนแบบการใช้ความรุนแรงจากครอบครัว ตามการระบุของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์ ขั้นต่อมาผู้ศึกษาจะทำการประเมินเพื่อวัดระดับของการอบรมสั่งสอนให้ใช้ความรุนแรงของครอบครัว และการเลียนแบบการใช้ความรุนแรงจากครอบครัว โดยนับคะแนนรวมที่ได้จากความถี่ในแต่ละช่องที่มีเครื่องหมายถูก ซึ่งผู้วิจัยจะประเมินระดับตามเกณฑ์ดังนี้ คือ

ระดับน้อย คือ มีความถี่ไม่ถึง 3 คะแนน

ระดับมาก คือ มีความถี่ตั้งแต่ 3 คะแนนขึ้นไป

เมื่อจัดหมวดหมู่ของข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอด้วยการบรรยายเป็นรายกรณี (Case Study)

3.5.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ในเรื่องความเห็นต่อความรุนแรง ถูกนำมาประเมินค่าระดับของการรับรู้ความรุนแรง โดยแบบสอบถามที่ใช้จะเป็นมาตราส่วนประเมินค่าแบบตัวเลข (Number rating-scale) เพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดให้ประชากรเลือกตอบ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเห็นของท่านเป็นส่วนใหญ่

เฉยๆ หมายถึง ท่านไม่ได้มีความเห็นต่อข้อความนั้น

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเห็นของท่านเพียงเล็กน้อย

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเห็นของท่านเลย

เนื่องจากแบบสอบถามนี้ ประกอบด้วยประโยคที่บรรยายความเกี่ยวกับตนเอง ทั้งในด้านบวก(Positive) และในด้านลบ (Negative) การให้คะแนนจึงอยู่ที่ลักษณะของข้อความดังกล่าวด้วย กล่าวคือ

ข้อความเชิงบวก (Positive) เช่น “บิดามารดามักสอนให้ฉันใช้เหตุผลแก้ไขปัญหากับเพื่อน” มีเกณฑ์ในการให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

คำตอบ	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
เฉยๆ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

ข้อความเชิงลบ (Negative) เช่น “บิคารมาดาแสดงความพอใจทุกครั้งที่ดินมาเล่าให้ฟังว่าได้ตอบโต้ด้วยความรุนแรงกับคนที่มาทำร้ายฉัน” มีเกณฑ์ในการให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

คำตอบ	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
เห็นด้วย	2
เฉยๆ	3
ไม่เห็นด้วย	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5

เกณฑ์ในการประเมินค่าระดับความเห็นต่อความรุนแรง จะแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง และน้อย โดยในขั้นแรกจะทำการหาค่าพิสัยเพื่อจัดอันดับภาคชั้น ซึ่งคิดได้จากสูตร

$$\text{พิสัย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นทั้งหมด}}$$

จากการที่แบ่งลำดับชั้นของคะแนนออกเป็น 3 ระดับ จึงสามารถแทนค่าในสูตรได้ ดังนี้ คือ

$$\frac{5 - 1}{3} = 1.03$$

จากนั้นเมื่อได้ค่าพิสัยแล้ว จึงกำหนดเกณฑ์ในการประเมินค่าระดับความเห็นต่อความรุนแรงดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 เป็นคะแนนที่บ่งชี้ถึงระดับความเห็นต่อความรุนแรงในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.68 เป็นคะแนนที่บ่งชี้ถึงระดับความเห็นต่อความรุนแรงในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.69 – 5.00 เป็นคะแนนที่บ่งชี้ถึงระดับความเห็นต่อความรุนแรงในระดับมาก

นอกจากนี้จะได้ทำการหาค่าคะแนนเฉลี่ยของคำถามแต่ละข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ คือ

เกณฑ์การให้คะแนน	การแปลความหมาย	การแปลความหมาย
	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
1.00 - 1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.81 - 2.60	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย
2.61 - 3.40	เฉยๆ	เฉยๆ
3.41 - 4.20	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
4.21 - 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ในการวิเคราะห์ผลข้อมูลจะใช้ค่ามัธมิมเลขคณิต ($\text{Mean} = \bar{X}$) ในการประเมินระดับความเห็นต่อความรุนแรง และจะได้นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3.5.3 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทางเอกสาร (Documentary Research) จะได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา และจัดเป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดของการศึกษา และอ้างอิงแนวคิดทฤษฎีเพื่อการทดสอบข้อสันนิษฐานเบื้องต้นของการศึกษา